

Rovaniemen kaupungin vammaisneuvoston toimintakertomus 2021-2025

Tehtävät ja toimintaympäristö

Rovaniemen kaupungin vammaisneuvoston tehtävänä on vaikuttaa Rovaniemen kaupungin toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta (kuntalaki 410/2015 28 §).

Toimikauden 2021-2025 aikana vammaisneuvoston roolissa ja toimintaympäristössä tapahtui merkittävä muutos, kun sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta alkaen. Vammaisneuvosto tarkasteli uudistuksen myötä omia tehtäviään ja määritteli ne kuntien ajantasaisten järjestämisvastuiden mukaisiksi.

Samaan aikaan aloittivat hyvinvointialueiden luottamushenkilöorganisaatioissa toimintansa alueelliset vammaisneuvostot. Kuntien vammaisneuvostot nimesivät jäsenistöstään edustajan ja varaedustajan hyvinvointialueen vammaisneuvostoon. Alueellisen vammaisneuvoston tehtävä on vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä vammaisten

henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella (laki hyvinvointialueesta 611/2021 § 32).

Rovaniemen kaupungin vammaisneuvoston keskeiset tehtävät:

1. Vaikuttaa asenteisiin. Vammaisilla henkilöillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteisten asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.
2. Seuraa sivistys- ja hyvinvointipalveluiden kehitystä ja täytäntöönpanoa. *20.11.2023 asti oli: Seuraa erityisesti sosiaali- ja terveystalvelujen, mukaan lukien vammais- ja kuntoutustalvelujen kehitystä ja täytäntöönpanoa.*
3. Tekee aloitteita ja antaa lausuntoja suunnittelijoille ja päätöksentekijöille.
4. Vaikuttaa yhdyskuntasuunnitteluun ja esteettömään rakentamiseen.
5. Edistää laaja-alaisesti vammaisten henkilöiden yhteiskuntaosallisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Pääsääntöinen työskentely tapahtui vammaisneuvoston kokouksissa, joita on pidetty keskimäärin joka toinen kuukausi (kuusi kertaa vuodessa).

Valmistelevana toimielimenä toimi työvaliokunta, joka kokoontui neuvoston kokousta edeltävästi ja tarpeen mukaan myös erikseen koolle kutsuttuna, jotta on ehditty määrääaikojen puitteissa lausua ja ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin. Kokousten pöytäkirjat julkaistaan Rovaniemen kaupungin sivuilla.

Keskeinen vaikuttamisen ja osallisuuden tapa on toimikaudella ollut Rovaniemen kaupungin hallintosäännössä (HS 1.1.2025 106 §) määritelty vaikuttamistoimielimien oikeus nimetä edustajansa puhe- ja läsnäolo-oikeudella kaupunginvaltuuston sekä lautakuntien kokouksiin. Tätä oikeutta on käytetty aktiivisesti koko toimikauden ajan.

Jäsenet ja edustajat toimikaudella 2021-2025

Järjestöjä edustavat jäsenet:

Varsinainen jäsen

Minna Muukkonen, pj
Jarno Saapunki, vpj
Sirpa Somby
Eveliina Mäkiranta
Pertti Ollonen
Eveliina Johansson-Kivioja
Janne Siltanen
Ari Geselle

Henkilökohtainen varajäsen

Leif Wilenius
Anne Hirvasniemi-Jääskeläinen
Anna-Stina Tuomela
Riina Alviola
Leena Harju-Autti
Minna Puustinen
Merja Luiro
Tarja Hänninen

Kokouksissa edustaneet:

Varsinainen edustaja

Kaupunginhallitus

Päivi Alaoja

Henkilökohtainen varajäsen

Miikka Keränen - 8/2023
Tuomas Koskiniemi 8/2023 -

Nuorisovaltuusto

Bea Siikaluoma - 12/2022
Moona Loijas 2/2023 - 12/2024
Sanni Ylitapio 2/2025 -

Moona Loijas - 12/2022
Fanni Pulkkinen 2/2023 - 12/2024
Saara Kuivila 2/2025 -

Evankelis-luterilainen seurakunta

Nina Helisten-Kerkelä pl. 8-12/2024
Heidi Salo 8-12/2024

Terhi Ämmälä

Esittelijä:

Maija Tervo, varalla Kaisa-Maria Rantajärvi 10/2021 - 12/2022
Riina Koskiniemi 1-8/2023, varalla Eeva-Maarit Kujala 1/2023 - 3/2024
Jonna Leppiaho 8/2023 - 3/2025, varalla Risto Varis ja Merja Tervo 3/2024 - 3/2025.

Esittelijä poistettiin vammaisneuvoston toimintasäännöstä toimikauden lopulla (kh 24.3.2025 § 86). Vastuu kokonaiskoordinaatiosta siirtyi toimintasäännössä esittelijältä valmistelijalle.

Valmistelija:

Riina Koskiniemi 10/2021 - 4/2022, Tiia Viiri 05-10/2022, Jonna Leppiaho 10/2022 alkaen.

Sihteeri:

Riina Koskiniemi 08/2022 asti, Marjo Törmänen 08/2022, Tiia Viiri 9-11/2022, Oona Kurth 12/2022- 12/2023, Tiia Viiri 1-12/24, ja Marika Ylipietä 1/2025 alkaen.

Lisäksi vammaisneuvoston kokouksissa on ollut kauden aikana puhe- ja läsnäolo-oikeudella sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sekä teknisten palveluiden edustajia.

11/2023 sivistys- ja hyvinvointipalvelut nimesivät neuvoston työvaliokunnan yhteyteen perustettuun valmistelutyöryhmään ja samalla kokouksissa toimialaa edustaviksi henkilöiksi liikuntapalveluista Katriina Merkkiniemen ja kulttuuripalveluista Roosa Nevalan. Konsernihallinto nimesi valmistelutyöryhmään osallisuuspalveluista Riitu Pirkkalaisen. Tekninen toimiala ei nimennyt vakituista edustajaa valmistelutyöryhmään, mutta totesi osoittavansa kokouksiin ja valmisteluun asiakkoittain tarvittavaa asiantuntemusta.

Vammaisneuvostoa edustivat läsnäolo- ja puheoikeuksin toimitelmissä nimetyt edustajat ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä:

- Rovaniemen kaupunginvaltuusto: Minna Muukkonen, varalla Jarno Saapunki
- Hyvinvointilautakunta: Ari Geselle, varalla 30.6.23 asti Pertti Ollonen ja 1.7.23 alkaen Eveliina Mäkiranta
- Elinvoimalautakunta: 30.6.23 asti Jarno Saapunki ja 1.7.23 alkaen Pertti Ollonen, varalla Eveliina Mäkiranta

- Tekninen (aiemmin nimeltään yhdyskuntasuunnittelun) lautakunta: 30.6.23 asti Ari Geselle, varalla Pertti Ollonen ja 1.7.23 alkaen Jarno Saapunki, varalla Janne Siltanen
- Sivistyslautakunta: Sirpa Somby, varalla Eveliina Johansson-Kivioja ja 20.12.23 alkaen varalla Minna Muukkonen

Toiminta ja vaikuttaminen toimikaudella 2021-2025

Vammaisneuvosto seurasi Rovaniemen kaupungin päätöksentekoa kutsumalla säännöllisesti eri alojen viranhaltijoita keskustelemaan ajankohtaisista asioista. Lautakuntien ja toimialojen johtavilta viranhaltijoilta vammaisneuvosto sai sen tehtäväkenttää koskevista asioista tietoa pääsääntöisesti erikseen pyytämällä sekä lautakunnissa edustavien jäsentensä kautta. Huomauttamista oli myös vammaisneuvoston huomioimisessa valmistelun ja päätöksenteon varhaisessa vaiheessa.

Toimikauden aikana kuultiin seuraavia seurantaselvityksiä:

2021-2022:

- Rovaniemen kaupungin matkapalvelukeskuksen tilannekatsaus
- Rovaniemen kaupungin avustusperiaatteiden uudistaminen
- Teiden talvikunnossapito, asiaa esittelemässä Rovaniemen kaupungin kunnossapitopäällikkö ja Alltimen edustaja
- Työtoimintapalvelun palveluseteli, vammaispalvelut
- Saavutettavuuden huomioiminen verkkosivuilla, digitaalisen viestinnän asiantuntija, Rovaniemen kaupungin viestintäyksikkö
- Sähköpulaan varautuminen, Rovaniemen kaupungin riskienhallintapäällikkö Johanna Aho

2023:

- Lapin hyvinvointialueen matkapalvelukeskuksen tilannekatsaus palveluiden toimivuuteen ja taksien riittävyteen liittyen
- Tilasuunnitteluun vaikuttaminen, tilajaoston esittelijä, henkilöstö- ja hallintopäällikkö Antti Määttä ja rakennuspäällikkö Juha Välitalo
- Neuvoston vaikuttamismahdollisuuksien kehittäminen, kaupunginsihteeri Eeva-Maarit Kujala

2024:

- Rovaniemen kaupungin hanketoiminta, hankeasiantuntija Pirkko Sivonen
- Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Rovaniemen kaupungissa, kasvun ja oppimisen tuen asiantuntija Hanna Mettiäinen ja konsultoivan tuen asiantuntija Antti Liimatainen
- Lainaanrannan alueen uudistaminen erityisryhmien näkökulmasta, suunnittelupäällikkö Aku Raappana
- Vaaranlammen ja Napsun monitoimitalojen tilahankkeet, rehtorit Tiina Mölläri ja Sami Oinas, rakennuspäällikkö Juha Välitalo
- Rovaniemen koulujen turvallisuus, palvelualuepäällikkö Kai Väistö
- Neljän tuulen koulun uudisrakennus, rehtori Jukka Mettiäinen

2025:

- Kaupungintalon esteettömyyskartoitus, Joonas Putaansuu ja Arto Kerimaa tilapalvelukeskus, Ella-Riikka Isometsä, Riesa Consultative
- Kaupungin kriisiviestinnän erityisryhmien määrittäminen ja tavoittaminen kriisitilanteessa, viestintäasiantuntija Johanna Tikkanen
- Hyvinvoinnin vuosikellon päivittäminen, opiskeluhuollon asiantuntijat Saara Kuhanen ja Meeri Mursu.

Osallistuminen työryhmiin toimikaudella 2021-2025

Vammaisneuvoston edustajia oli mukana useissa suunnittelutyöryhmissä tuoden niihin laajasti erityisryhmien näkökulmaa ja kokemusperäistä tietoa. Vammaisneuvosto nimesi pyynnöstä edustajansa seuraaviin hankkeisiin ja työryhmiin:

- Ounasvaaran hiihtostadionin suunnittelutyöryhmä (Jarno Saapunki, varalla Sirpa Somby)
- Vaaranlammen monitoimitalon tilahankkeen ohjausryhmä (Eveliina Johansson-Kivioja)
- Palvelutarpeen ennakoinnin ohjausryhmä (Sirpa Somby)
- Joukkoliikenteen palvelutasotyöpaja (Ari Geselle)
- Napsun monitoimitalon tilahankkeen suunnittelussa vammaisneuvostolle on kiitettävästi mahdollistettu osallistuminen ja vaikuttaminen muun muassa erillistilaisuuksin ja kokousvierailuin.
- IkäEloa-korttelin ohjausryhmä (Ari Geselle)
- Strategisen yleiskaavan sidosryhmätilaisuudet (Eveliina Mäkiranta ja Minna Muukkonen)
- Napsun monitoimitalon irtokalustetyöpaja (Sirpa Somby)
- Rovaniemen pyöräreittihankkeen ohjausryhmä (Ari Geselle, varalla Minna Muukkonen).

Yhteistyö Lapin hyvinvointialueen ja sen vammaisneuvoston kanssa

Vammaisneuvosto toimi aktiivisesti edistääkseen jäsentensä tietämystä vammaisia henkilöitä koskevista asioista ja lainsäädännöstä. Neuvosto pyrki myös itse aktiivisesti edistämään yhteistyötä Lapin hyvinvointialueen ja sen vammaisneuvoston kanssa. Vammaisneuvosto osallistui aktiivisesti mahdollisuuksien mukaan Lapin hyvinvointialueen valmisteluun vammaisia

henkilöitä koskevissa asioissa.

- Osallistuminen valtakunnallisille vammaisneuvostopäiville vuonna 2022, sen jälkeen vammaisneuvostopäiviä ei ole järjestetty.
- Osallistuminen Lapin hyvinvointialueen käynnistämisvaiheen tiedotustilaisuuksiin.
- Nimetty edustaja Lapin hyvinvointialueen vammaisneuvostossa (Pertti Ollonen, varalla Sirpa Somby)
- Osallistuminen Lapin hyvinvointialueen koolle kutsumaan vaikuttamistoimielimien puheenjohtajiston ja yhdyshenkilöiden tapaamisiin.
- Yhteistyö Rovaniemen kaupungin ja Lapin hyvinvointialueen vammaisneuvostojen välillä, vs. erityisasiantuntija Anne Luiron (Lapin hyvinvointialue) vierailu vammaisneuvoston kokouksessa.

Yhteistyö ja vierailut

Vammaisneuvosto käynnisti RoVaKa ry:n aloitteesta vuosittain syksyisin ja keväisin toteutuvat yhteistyötapaamiset Alltime Oy:n kanssa teiden ja katujen kunnossapitoon liittyen. Mukana on ollut myös kaupungin viranhaltijaedustusta. Tapaamiset edistävät esteettömyyden toteutumista ja vahvistivat keskusteluyhteyttä.

Vammaisneuvosto isännöi kesäkuussa 2022 Kemijärven vammaisneuvoston tutustumisvierailua Rovaniemelle. Vierailun tavoitteena oli tutustua toisen kunnan vastaavan vaikuttamistoimielimen toimintaan ja keskustella varautumisesta yhteistyöhön Lapin hyvinvointialueen vaikuttamistoimielinten kanssa ja osallistumisesta hyvinvointialueen valmistelutyöhön.

Vammaisneuvosto on toiminut yhteistyössä myös alueen oppilaitosten kanssa niin opinnäytetöiden kuin hanketoiminnankin kumppanina.

Esteettömyyskävelyt

Esteettömyyskävelyiden järjestäminen on keskeinen osa vammaisneuvoston toimintaa. Esteettömyyskävelyllä tuodaan esiin havainnollista esteettömyyden toteutumista Rovaniemen keskusta-alueella etukäteen suunnitellun reitin mukaisesti. Esteettömyyskävelyt on onnistuttu juurruttamaan pysyväksi tapahtumaksi, johon myös viranhaltijat ja luottamushenkilöt osallistuvat aktiivisesti. Esteettömyyskävelyn järjestämisessä on mukana myös vanhusneuvosto ja vuonna 2024 Lapin hyvinvointialue oli mukana yhtenä kumppanina toteuttamassa tapahtumaa. Tapahtuma on saanut myös medianäkyvyyttä ja siitä julkaistaan vuosittain erillinen raportti, joka toimitetaan tiedoksi toimielimille ja viranhaltijoille ja julkaistaan vammaisneuvoston verkkosivuilla.

Toimikaudella 2021-2025 esteettömyyskävelyt toteutuivat vuosina 2022, 2023 ja 2024. Tapahtumat järjestettiin vuosittain vaihtelevilla reiteillä ja eri vuodenaikoina, jotta eri kausien ajankohtaiset haasteet saatiin havainnollistettua osana tapahtumaa. Vammaisneuvosto suosittaa esteettömyyskävelyn toteuttamista jatkossa laajassa yhteistyössä sekä kaupungin muiden vaikuttamistoimielimien että Lapin hyvinvointialueen apuvälinekeskuksen kanssa. Myös Liikenneturva on osallistunut tapahtumaan vuosittain.

Vaikuttavuuden ja viestinnän kehittäminen

Vammaisneuvosto myönsi vuonna 2024 ensimmäisen kerran kunniainnin hyvästä ja ansiokkaasta yhteistyöstä vammaisneuvoston kanssa kansainvälisenä vammaispäivänä 3.12.24. Kunniamaininnan sai Napsun tilahankkeen rehtori Tiina Mölläri. Vammaisneuvosto suosittaa kunniainnin vakiinnuttamista vuosittaiseksi käytännöksi myös toimikauden vaihtuessa.

Vuonna 2024 vammaisneuvosto panosti erityisesti toimintansa vaikuttavuuden ja näkyvyyden kehittämiseen. Kunniamaininnan lisäksi neuvosto laati ja julkaisi esitteen, joka ohjaa viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä hyvään yhteistyöhön vammaisneuvoston kanssa. Esitteessä kuvataan myös, kuinka kuntalaiset voivat tuoda vammaisneuvostolle tiedoksi erityisryhmiä koskevia käytänteitä ja

kehittämisen kohteita. Kaupunginhallitus vastasi esitteen kustannuksista ja tuki siten vammaisneuvoston toimintaa ja vaikuttavuutta.

ESITYKSIÄ JA KANNANOTTOJA vammaisneuvosto on tehnyt toimikaudella seuraavista aiheista:

2021-2022:

- Aloite erityisuimakortin käyttöönotosta (otettu hyvinvointilautakunnan päätöksellä käyttöön syksyn 2022 aikana)
- Aloite hyvinvointilautakunnalle henkilökohtaisten avustajien palkkojen tarkistamisesta (palkkojen tarkastus tehty vastaamaan nykyistä tasoa)
- Esitys leikkipaikkojen peruskorjaussuunnitelmaan esteettömien leikkipaikkojen suunnitteluohjeesta
- Toimenpide-ehdotus Rovaniemen kaupungille kaupungintalon luiskan korjaamiseksi vastaamaan esteettömyysvaatimuksia.
- Esitys kaupunginhallitukselle vammaisneuvoston edustajan nimeämiseksi puhe- ja läsnäolo-oikeudella tilajaostoon esteettömyyden edistämiseksi (toistaiseksi toteutumatta).
- Taksien riittävyys talvella 2022-2023, aloite Rovaniemen matkapalvelukeskukselle
- Toimenpide-ehdotus uimahallin musiikkisalin kulkuväylän tekemisestä esteettömäksi
- Toimenpide-ehdotus teatterin pääsisäänkäynnin esteettömyyden parantamiseksi luiskalla
- Kannanotto yhdyskuntasuunnittelun lautakunnalle kuljetuspalveluoikeuden omaavien henkilöiden maksuttomasta joukkoliikenteestä.

2023:

- Vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston yhteinen kannanotto Lapin hyvinvointialueelle koskien digitaalisten palveluiden saavutettavuutta
- Vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston yhteinen kannanotto yhdyskuntasuunnittelun lautakunnalle: Maksuton joukkoliikenne vammaispalvelu- tai sosiaalihuoltolain perusteella kuljetuspäätöksen saaneille henkilöille
- Vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston yhteinen kannanotto tekniselle lautakunnalle Toripuistikon liikennevaloihin liittyen
- Kannanotto kaupunginhallitukselle esteettömien ja saavutettavien kokouskäytäntöjen edistämiseksi
- Kannanotto kaupunginhallitukselle vammaispoliittisen ohjelman laatimiseksi Rovaniemen kaupungille.

2024:

- Kannanotto Keskuskentän musiikkiliikuntasalin esteettömyyteen tekniselle ja hyvinvointilautakunnalle, Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy:lle ja Lassila & Tikanojalle
- Kannanotto Lapin hyvinvointialueen Matkapalvelukeskukselle tekstiviesti-ilmoitusten palauttamiseksi kyytitilausten vahvistukseksi.

2025:

- Kannanotto kaupunginhallitukselle kuuloesteettömyyden edistämiseksi
- Esitys tekniselle lautakunnalle vammaisten maksutonta joukkoliikennettä koskevan valtuustoaloitteen uudelleen käsittelemiseksi.

LAUSUNTOJA vammaisten henkilöiden ja erityisryhmien näkökulmasta on annettu eri toimialoille pyydettäessä seuraavasti:

2021-2022:

- Rovaniemen kaupungin kaupunkistrategia 2030
- Liikunnan toimenpidesuunnitelma
- Rovaniemen kaupungin maapoliittiset linjaukset, yhdyskuntasuunnittelun lautakunta
- Lapin hyvinvointialueen vammaisneuvoston toimintasääntöluonnos
- Rovaniemen kaupungin hallintosäännön muutos.

2023:

- Rovaniemen kaupungin viestintä-, markkinointi- ja osallisuusohjelma.

2024:

- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
- Rovaniemen kaupungin kasvuohjelma 2024-2025
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.